

ВИДАВНИЦТВО
„Всеукраїнська Бібліотека“
Число 5.

**ПІД ПРАПОРОМ
СВОБОДИ!**

Вибір
патріотичних
деклямацій.

1912.
НАКЛАДОМ ВАСИЛЯ ГРИШКА.
SCRANTON, PA.

ВИДАВІНИЦТВО
„Всеукраїнська Бібліотека”

Число 5.

ПІД ПРАПОРОМ СВОБОДИ!

Вибір патріотичних деклямацій.

Зібрав Д-о.

1912.

НАКЛАДОМ ВАСИЛЯ ГРИШКА.

SCRANTON, PA.

“За волю України полягли не-
счислимі предки-- герої твого на-
рода; нечислимі покоління боро-
ли ся, терпіли і умирали, в обо-
роні вітчизни. А ти, українська
дитино, кров від їх крові, будь
гідний предків твого народа!”

МИХ. СОЛОМКА.

КАТЕХИЗМ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ: — — — — —

Хто ти сину? — Русин гожий.
Який знак твій? — Ангел Божий.
Де жиєш ти? — У родині.
В яким краю? — На Вкраїні.
Чим тобі вна? — Вітчиною.
Як здобута? — В лютім бою.
Чи ї любиш? — До загину.
А в що віриш? — В Україну.

СИДІР ВОРОВКЕВИЧ.

РІДНА МОВА.

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько
Тільки камінь має.

Як ту мову мож забути,
Якою учила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила?!

Як ту мову мож забути,
Таж звуками тими
Ви до Бога мольби слали
Ще дітьми малими.

На тій мові ви співали,
При грі розмовляли,
На тій мові вам минувшість
Вашу розкривали.

То-ж плакайте, любі діти,
Рідненькую мову
І учіть ся розмовляти
Своїм рідним словом.

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у груди не серденько,
Тільки камінь має.

ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ:

У науці, у розраді
України доля,
А в желізі та у крові
України воля;
А у пісні голоснії
України слава!
Благословіть Україну,
А я заспіваю...

НАША МАТИ.

— „Що на світі наймиліше?“ —

Раз мати спитала.

— „Ти, дорога ненько наша!“

Діточки сказали.

— „Вам, діточки мої любі,

Ще о тім би знати,

Що крім мене єсть на світі

Друга ваша мати.

Бо та друга всім нам мати,

Вона нас повила,

Хлібом, солею й водою

Вона нас кормила.

Її мова люба, мила,

Нас все забавляла,

Її пісня голубила,

До сну колисала.

А ся мати то Русь наша,

Любіть її літи.

Уквітчайте її собою
Як городчик квіти.
І для неї ви, діточки,
Ростіть на потіху,
А вирісши, не забудьте
На рідненьку стріху.
Та на мову нашу любу,
Що вас забавляла,
Та на пісню сердечную,
Що вас усипляла.
Тай у світі тім просторім
Добра наuczайтесь,
А руської притім мови
Й пісні не цурайтесь.“

Т. ШЕВЧЕНКО.

У Ч І Т Ь С Я !

Учіте ся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужому навчаїтесь,
Свого не цурайтесь;

Бо хто матір забуває:
Того Бог карас,
Чужі люди цурають ся,
В хату не пускають;—

Свої діти мов чужії,—
І немає злomu
На всій землі безконечній
Веселого дому...

Обніміте брати мої
Найменшого брата,
Нехай мати усміхнеть ся,
Заплакана мати!

І забудеть ся нещасна
Давная година,
І оживе добра слава,—
Слава України;

І сьвіт ясний, невечерний
Тихенько засяє...
Обніміть ся, брати мої,
Молю вас, благаю!

КОРНИЛО ЗАКЛИНСЬКИЙ:

Де знайдеть ся сила,
Яка би спинила
Могутні Дніпровії води?
Де знайдеть ся сила,
Яка би здавила
Свобідного духа в народі?

НАШ КРАЇ.

Тут, де ми живемо,
Наш коханий край —
Боже! Україні
Щастя, долі дай!

Тут, де ми живемо,
Все сімя, брати —
Боже! луч любови
В серцях засьвіти!

Тут батьки за волю
Проливали кров —
Боже! най воскресне
Наша слава знов.

Най минуть дні горя,
Наче змора - сон, —
Встане Україна
Від Карпат по Дон!

П. ПАНЧЕНКО.

ЛЮБИЙ КРАЙ.

Ти завше пишній, любий краю,
Вітчино моя чарівна,
Золотосяйний, тихий раю,—
Для мене в світі ти одна!

Бо в тобі мрії золотії
Дитячих перших літ моїх,
В тобі найкращії надії
Найвищих думок молодих.

Ти силу лєси мені у дуну
І навіваєш сунокій;
Для тебе жить, трудитесь мушу,
А може й вмерти, краю мій!

УЛЯНА КРАВЧЕНКО.

ДУМКА.

Україно, Україно,
Нене моя, нене.—
Як забуду тебе, рідна,
Забудь її ти про мене.

Як забуду, що ти бідна
У тяжкій неволі,
Не віддам тобі сил-труду,—
Най не знаю долі.

Як буде мені дорожше
Що від тебе, нене,
Проклени мене, о рідна,
І забудь про мене!

М. КОЗОРИС.

❧ ЗНАЄШ, ДИТИНО? ❧

— Чи знаси, дитино, чи знаси єдина,
Як твоя земля зове ся рідненька?

— Ой знаю я, мамо — се Русь-Україна,
їна,

Се горем пририта козацькая Ненька.

— Чи знаси-відаси, хто нарід твоїй,
сину,

Яка наша слава, які в нас герої?

— Вкраїнець я, мамо, Вкраїнцем і
згину

І нарід український народом є моїм.

А борці України — козацтво завзяте.

Що голови кляло по стінах розлогих;
гих;

А слава їх — кровю хрещена у
рати,

Співають про неї Дніпрові пороги.

— А знаєш ти, хлопче, як мушини
ти жити,

Чим маєш гордитись, а що порі-
кати
— О, знаю! Я мушу весь вік мій
служити
Лиш добру і правді — від зради вті-
кати.

І мушу учитись багато усього,
Щоб болі лічити у народа мого —
І мушу українським гордити ся ро-
дом,
У щастю і в злиднях йти з своїм
народом.

МАРКО ЛУКИШЮК.

❧ УКРАЇНІ. ❧

Із душі цілої, із всего серденька
Люблю тебе, рідна Україно-ненько.
Люблю і вас, ниви буїні, колосисті.
І стени як море синє — розложисті.

Люблю і садочки вишневі цвітучі,
 І ріки могутні та бистротекучі;
 І ті стародавні високі могили,
 Що прадідів кости собою покрили.

Люблю і ті високі піднебесні гори,
 І гаї зелені і ліси і бори.

Люблю і соловейка, що в гаю спі-
 вав,

Що радощі сіє, тугу розганяє.

Але над все люблю я мій нарід рід-
 ний,

Хоть він у неволи, хоть він такий
 бідний.

Люблю тебе щиро, люблю до загину.
 Русе-Україно, ненечко єдина!

Ф. КОКОВСЬКИЙ.

ПІДУ...

Піду я, піду в вечір погідний
Крізь темні бори, крізь воду синю,
З краю, де нарід горюс: бідний
І під високим хрестом оніюсь
І буду плакати, молити буду
О красну долю для мого люду...

Або піду я, піду далеко,
За сині гори, ріки бурливі,
Піду з сльозами крізь горя некло,
Де цвіти щастя цвітуть красиві,
Буду благати, просити буду
О цвітку щастя для мого люду...

Або піду я в чужу чужину
Через безмежні, грізнії моря,
Сизим соколом скоро полину
У край, де волі сіяє зоря;
Єї благати, молити буду
О щастє — волю для мого люду...

— Дитино любя! не їди в чужину
 За снігі гори, безмежні моря—
 У твоїм серцю дрімає зоря .
 Любви до волі; як не забудеш
 Сі, свій нарід любити будеш,
 У житю своїм про него дбати,
 То Бог позволить тобі діждати
 Хвилі: побачиш вільну Україну!

Филип мисько.

БЕРЕЖИ!

Бережи рідної серцем землі!
 Що тобі силу дала до життя,
 Що тебе з малку пестить і ростить,
 Мов рідна матінка любе дитя.

Бережи рідного слова що сил!
 Воно тобі другом буде по вік,
 Дасть тобі змогу забути весь біль
 І твоїм ранам знайде гоїння лік.

Бережи з молоду в твоїй душі
 Сномин про сьмілих, сердитих борців.
 Що колесь покотом - труном лягли
 За твоїй рідний край, за твоїх дідів.

ІВАН ФРАНКО.

МОЯ ЛЮБОВ.

Вона так гарна, сяє так
 Сьвятою, чистою красою,
 І на лиці яріє знак
 Любови, щирости, спокою.

Вона так гарна, а проте
 Так нещаслива, стільки лиха
 Знесла, що квилить лихо тьми
 В її кождіській пісні з тиха.

Її пізнавши, чи-ж я міг
 Не полюбить її сердечно,
 Не відречи ся власних втіх,
 Щоб їй віддатись доконечно.

А полюбивши, чи-ж би міг
 Я божую її подобу
 Згубити з серця, мимо всіх
 Тернінь і горя аж до гробу?

І чи-ж перечить ся любов
 Тій другій а сьвятій любови
 До всіх, що лють свій піт і кров,
 До всіх, котрих гнетуть окупи?

Ні, хто не любить всіх братів
 Як сонце боже, всіх зарівно,
 Той щиро полюбить не вмів
 Тебе, кохана Україно!

ІСИДОР ВОРОВКЕВИЧ.

НА ЧУЖИНІ.

Україно моя мила,
 Мій солодкий краю,
 Як на тебе, сиротина,
 Нишком погадаю,
 То заплачу жалібненько

На чужій сторонці,
Бо тут вяну і всихаю
Як листок на сонці.

Рідне слово тут не чую,
Пустка тут усюди,
Тут не щирі, українські,
Лиш чужії люди.
Тут ні друга, ні родини,
Ні рідної хати,
Тяжко, Боже, на чужині
Вік свій коротати.

Тут про діла козацькії
Звістки не зачуси,
Тебе дівча не розважить
Тут, як засумуши;
Тут і пісні не так складно
Як у нас співають,
Тут мов в пугах у залізних
Танцюють - гуляють.

Тут і гори не таківські
Як наші високі,
А ліси ті чужинецькі --

Не наші широкі;
Тут пташата не співають
Весною лугами,
Тяжко, Боже, та чужими
Жити сторонами.

Як би крильця соколові
Мав я сиротина,
Полетів би, де зелена
Люба Україна.

Де Прут, Черемош, Дніпро наш,
Де гори Карпати...

В Україні мило жити,
Мило й умирати.

В Україні любо, мило,
Наче в Божім раю;
Як тебе я, рідний краю
Серденько згадаю,
То заплачу на весь голос
На чужій сторонці,
Бо тут вяну і всихаю
Як листок на сонці...

МИКОЛА ЧЕРНЯВСЬКИЙ.

МОЯ ВІРА.

Вірте у геній народа,
В силу духову його!
Вірте, що мати природа
Виглядить сина свого,
І з безголовя її неволі,
З кровю политих руйн,
В духа ясній авреолі
Виступить він!

Вірте у геній народа,
Наш бо народ молодий!
Ранок наш стріла негода,
День же не буде блідий.
Буде він повний проміння,
Гомону, праці й пісень —
Творчого духа горіння
Радісний день!

Вірте у геній народа —
Ось мій сьвятий заповіт.

Туго зроста він — не шкода:
 День для народа сто літ.
 Вірте-ж всім серцем. І може
 С'вітови новий псалом
 Скоро він винести зможе
 З ясним чолом!

НАРОДНИЙ ГИМН.

Ще не вмерла Україна
 Ні слава, ні воля!
 Ще нам, братя молодії
 Усьміхнеться доля!
 Згинуть наші вороженьки,
 Як роса на сонці,
 Запануєм, братя і ми
 У своїй сторонці.

Душу, тіло ми положим
 За нашу свободу
 І покажем, що ми, братя,
 Козацького роду.

На швайко, Залізник,
 І Тарас Трясило
 Із могили кличуть нас
 На сьвяте діло!
 І згадаймо славу смерть
 Лицарства-козацтва,
 Щоб не втратить марне нам
 Нашого юнацтва!

Душу, тіло

Ой, Богдане, Богдане,
 Славний наш гетьмане,
 Нащо віддав Україну
 Москалям поганим!?
 Щоб вернути її честь,
 Ляжем головами,
 Назовем ся України
 Вірними синами!

Душу, тіло ми положим
 За нашу свободу,

п. кулїш.

В ПОХІД!

Ой збирав ся Морозенко
До схід сонечка раненько:
Із ослона зриваєть ся,
За рушницю хапаєть ся.
Обтирає він рушницю,
Заглядає в ладівницю,
Чи всі кулі, всі набої...
Озирає ясну зброю.
Сяде мовчки, крутить вуса,
Не спогляне на Насусю,
Понурить ся, вийде з хати,
Стане свистом коня звати:
„Ой коню мій Бусурмене!
Нудьга тобі жити в мене.
По леваді похожати,
З річки воду попивати.
Годї, коню, смутно ржати,
Підковами землю рвати!
Тобі нудно на отаві

Мені нудно жить без слави.
Ой без слави козацької,
Без заслуги лицарської.
Бо без слави серце мляве,
Без заслуги серцю туго.
Тобі тісно у леваді,
Мені душно жити в хаті.
Ой пора нам погуляти,
До козацтва завітати.
Розплету я тобі гриву —
Всім козаченькам на диво;
Уберу я тебе, коню,
В щирозлоту, ясну зброю.
На стенах ми виростали,
По над морем герцювали,
В орла крил ми позичали,
В моря сили добували.
Прилинули на Україну,—
Будем битись до загину!
Нехай предки сплять без болю
На кривавім ріднім полі,
Нехай слава провожає

Чисті душі їх до раю.
 Наша слава, наша правда
 Нехай їм буде нагорода
 За ті муки, що терпіли
 Від колиски до могили!“

Ф. МИСЬКО.

☪ ГЕРОЇ. ☪

Були в нас колись-то люди,
 Вірні, очайдушні вої,
 Що з веселою душою
 Йшли в завзяті, довгі бої.

Були в нас колись-то люди,
 Що в час народнього гніву
 Покидали рідну скибу
 Серед радощів та співу.

Покидали будні труди,
 Забували будну долю,
 Щоб постояти у бою
 За прадідну, рідну волю.

А прийшлось у скрутну хвилю
 Буїні голови зложити,—
 Знали як достойно вмерти,
 Аби тільки не коритись.—
 Полягли вони у січах,
 Ті борці — великолюди,
 — А сьвіт клониться їм нині
 За їх смерть та за їх труди.

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

ДО ПРАЦІ!

Праця єдина з неволі нас вирве.
 Нумо до праці, брати!
 Годі лякатись! За діло сьвяте:
 Сьміло ми будемо йти!
 Праця єдина нам шлях уторує,
 Довгий то шлях і важкий,
 Що то до щастя і долі прямує:
 Нумо до праці мерцій!
 Праця не згине між людом да-
 ремно,

Сонце засьвітить колісь,
Й з дякою люди про нас ізга-
дають —

Ну-же! до праці берись!
Хоч у недолі й нещастю звіку-
см —

Долю ми внукам дамо!
Ми для роботи на сьвіт наро-
дились,

Ми для борби живемо!
Сьміло-же братя, до праці ста-
вайте,

Час наступас — ходім!
Честь і подяка робітникам щи-
рим,

Сором недбалим усім!

ОЛЕСЬ.

❧ УКРАЇНА. ❧

Як прекрасна царівна у казці
старій,
Заворожена відьмою злою,
Спить нетлінная роки в могилі
сирій
І нетлінною сяє красою,—
Так і ти, Україно, лежиш у тру-
ні,
І заклата на вік, і забута,
І без жалю за щось у кайдани
страшні
Закула тебе мачуха люта.
Але з'явить ся лицар колись мо-
лодий,
Вирве з рук тебе в мачухи злої
І тебе поведе він у день золотий,
Як царівну, для ясної долі.

(п. кулїш.)

СВЯТИНЯ.

Мовчки струни на бандурі
Я перебіраю.

Заспївав би я до тебе —
Голос замірає.

Не почуєш мого слова
Серцем молоденьким,—
Квітчаною головою
Схилиш ся до неньки.

„Пести мене, моя нене,
Як малу дитину,
Я твого, нене, дому
Довіку не кину“.

— „Ой покинеш, моя доню,
Покинеш, покинеш,
У чужий край, в чужі люди
Пташкою полинеш.

Приїде, приїде, моя доню,
Такая година,

Що ріднійша неньки буде
Любая дружина“.

І я чую тиху мову,
Голоснійше граю.

Я душею молодою
Красу обіймаю.

Ой бандуро, рідна сестро,
Золотії струни!

Вложи в неї моє серце
Високії думи.

Нехай їй у сні приснить ся,
Що я чую й знаю,
Про що серцем самотнім
Господа благаю.

Нехай їй вві сні приснить ся
Мати Україна,
Наша радість, наше горе,
Надія єдина.

Сьвяте слово — рідна мати,
Єсть іще сьвятиня

Вища, Богови милішна —
Рідная Вкраїна.

Зрозумій, моє кохання,
Чистою душею,
Що люблю я, чим живу я,—
Будеш ти моєю.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО.

❧ ЗА ВКРАЇНУ. ❧

Хоч ти неначе в домовині,
Україно моя,
У серця дні мов у сьвятині
Твій образ ношу я.

Тебе з глибин душі кохаю,
Твоє-ж бо я дитя,—
О, краю рідний — ти мій раю,
Деж давна міць твоя?

Де подвиги князів блискучі,
Де сотні козаків,—

Де отамани ті могучі?
Де думи кобзарів?

Чим більш в неволі ти, мій краю,
Тим більш мій сум росте—
Тим більш у горю потонаю,
Мені жаль груди рве.

Щоби скорійш й тобі сьвітило
Те сонічко з за хмар —
Віддам життя весь труд і силу,
Весь серця мого жар.

М. ВІКОНСЬКИЙ.

✠ РЯДИ БОРЦІВ. ✠

Ряди борців у нас більшають,
Ряди борців у нас ростуть,
І стяги наші гордо мають,
Хорунжі сьміло їх несуть.

А на прапорах, злотом ткані,
Видніють віщії слова:
Воскресне Україна, встане,
І в щастю сонцем засия!

ГРИЦЬКО ЧУПРИНКА.

РІДНИЙ КРАЇ.

Роскішній степ... Убогі села...
 Се ти, мій краю чарівний?
 Мій рідний край такий веселий,
 Мій рідний край такий сумний!

Як часто я в твоїх надіях
 З тобою, краю мій, живу,
 Бо вірю я—не тільки в мріях—
 Ти будеш вільним наяву!...

Твої сини на всі дороги
 Старцями вбогими пішли;
 Давно чумацькі круторогі
 Вони попродали волн.

Давно стени свої широкі
 Вони задармо оддали,
 Гаї-ж роскішні і високі
 Другії власники звелп.

Нащадки прадітів дебелих
 В ярмі ідуть твої сини!...

Мій рідний край такий веселий,
 Мій рідний край такий сумний!

А всеж надійним вільним жа-
 ром

Твої снин вже розцеклись;

О, краю! Може незабаром

Ти будеш вільним, як колись.

Роскішній степ... Убогі села...

Се ти, мій краю чарівний?

Мій рідний край такий веселий,

Мій рідний край такий сумний!

ІВАН ФРАНКО:

Всюди нівечить ся правда,

Всюди панус брехня,

В ваших лиш серцях, о братя,

Най не поетане вона!

Там ви для правди сьвятої

Сильний збудуйте опліт,

Там ви огонь невгасимий

Чесної думки палїть!

Твердша від сталі твердої,
 Сто раз тривкіїша нїже мур
 Щирих, м'яких серць твердннн
 Супроти громів і бур.

Там з поколінь в поколіня
 Правда простоїть цїла,
 Поки не зломить ся лютий
 Вал лицемірства і зла.

І мов те древо зимою,
 З верху безлисте, мертве,
 В бурі, морозі пускає
 Вічно коріння нове.

І мов нора та підземна
 Триска ключем з під скали, —
 Присне з під зла й пересудів
 Правда жива на землі.

М. КОЛЬЧАНЕНКО.

МОЇЙ СЕСТРИЧЦІ:

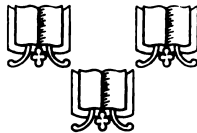
Тебе, о друже мій єдиний,
 Сестричко любя, я благаю:
 Не відцурай ся від родини —
 Пригнобленого краю!
 Люби його, як рідну нею
 І наuczай других любити.
 Ненавидь тих, що то за грони
 Готові долю людську вбити.
 Люби всіх рідних, що без волі,
 І сили вітчизні віддай;
 То, дасть Бог, будем всі на волі,
 Побачим в щастю рідний край!

ОЛЕКСА К-А.

❧ ГРАНИЦЯ. ❧

Щож ділить дивна ся границя?
 І тут і там мій рідний люд живе,
 І тут і там горячі сльози ле,
 І тут і там у мовчанці корить ся

Перед чужинцем, та вікус
Свій вік в нерозсвітній темряві!
Тут Лях над нами коверзус,
А там Мадяр братів давить,
Живес слово в дибн куc,
Та ставить ще хором слави
На нашій прадідній земли
Катам, що нашу кров лили!...
Народе мій! Чому ти нині
Розірваний на три частині,
Чому границі сі прокляті
Перетинають тобі жили
Та сокам не дають кружляти?
Ох, як би то ще в твоїм тілі
По всіх закляклих вже суставах
Живуча забурліла кров —
Чи ти би ся не поборов
За рівність, свободу і славу?

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

МЕНІ ОДНАКОВО...

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні,
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині,—
Однаковієнько мені!
В неволі виріє між чужими.
І, неоплаканий своїми,
В неволі плачучи й умру
І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На нашій славній Україні —
На нашій — не своїй землі.
І не помяне батько з сином,
Не скаже синові: „Молись,
Моли ся, сину! За Вкраїну
Цього замучили колінь“...
Мені однаково, чи буде
Той син молити ся, чи ні...
Та неоднаково мені,

Як Україну злії люди
 Присплять, лукаві, і в огні
 Її окрадену збудять...
 Ох, не однаково мені!

ПАВЛО ГРАБОВСЬКИЙ.

ДО ТОВАРИША.

Не скаржись на власне довідане
 горе,
 Що в житті нести довелось;
 Поглянь лиш на сльози — цілі-
 сеньке море
 Їх по світі ген розлилось.
 Куди не поглянеш — панують
 кайдани,
 То де вже спокою нам ждять?
 Як щирі народа свого громадяни
 За край ми повинні гадать!

ІВАН ФРАНКО.

❧ НЕ ПОРА! ❧

Не пора, не пора, не пора
 Москалеви й Ляхови служити!
 Доверилася Україні кривда
 стара,—
 Нам пора для України жити.

Не пора, не пора, не пора
 За невигласків лити своєю кров.
 І любити царя, що наш люд о-
 бдира,—
 Для України наша любов.

Не пора, не пора, не пора
 В рідну хату вносити роздор!
 Най пропаде незгоди проклята
 мара,
 Під України сднаймось прапор!

Бо пора се великая ссть:
 У завзятій, важкій боротьбі
 Ми поляжем, щоб волю і славу
 і честь,
 Рідний краю, здобути тобі!

ПАЧОВСЬКИЙ ВАСИЛЬ:

ВІЧНИЙ НАРОДЕ!

Вічний Народе, Генію туги,
Ставлять тирани для тебе стіс:
Рвуть тобі серце, вишкльб очи,
Длють ся потоки крови і сліз!

Зродить ся месник з кровавих
туг —

Встане народ мій, вічний наш
дух!

Вся Україна в шумі пожежі,
Від болю сиві волосся рвем,
Здавили горло, чоло здоптали,
Шарпають душу, та ми живем!

Зродить ся месник з кровавих
туг,

Встане народ мій, вічний наш
дух!

Дуна пожежі кровавить Бога,
До Його трону бухас дим —

Мучені всіми муками сьвіта
Кличемо правди стоном страш-
ним!

Зродить ся местник з кровавих
туг,

Встане народ мій, вічний наш
дух!

Спалила очи нам та пурпура,
Вирвав нам серце кліцями плач.
Згину на стосі, та з мого серця
На всіх тиранів бухне картач!

Зродить ся местник з кровавих
туг,

Встане народ мій, вічний наш
дух!

ІВАН ФРАНКО:

Бережи масток про чорну годи-
ну,

Та віддай масток за вірну дру-
жину;

А себе найбільше бережи без
вину;

Та віддай майно і жінку й себе
за Україну.

О. ОЛЕСЬ.

ГАСЛО БОРОТЬБИ.

Вони — обідрані, забуті,
 Бліді, голодні і німі,
 В кайдани, в сталь міцну закуті,
 В кривавих ранах і ярмі, —
 Сьогодні більше не раби:
 Лунають гасла боротьби!

Ще вчора ішли вони за ґрати,
 Терпіли мовчки глум катів,
 Ще вчера їх могли топтати,
 І сікти дротом батогів —
 Раби — сьогодні не раби:
 Блистають знамена боротьби!

Вони — гроза, вони — герої:
 Їх гнів героями зробив,
 А верх за ними буде в бої —
 Сам Бог по переду рабів!
 Ти чуєш грім? гремлять раби:
 „За нами усніх боротьби!“

ОЛЕКСА К-А.

СВИТАС.

І понад людскістю свитас!:
Уже над нею переплили
Мов тії хмарки золотаві
Цеї проблески нової.
Зійшла вже на Русь-Україні
Величчя зірниця нова,
Сьвятого сонця передтека,
Що людям в перве засьвітла
Проміннєм братньої любови:
Зійшла, заблнела і проперла
В потоках мучеників крови
Та чорну занавісу ночі
Могучо силою наддерла...
І хоч ще сонце не зійшло,
Хоч темна мрака на долині,
То смілі генії людства
Неначе великани гір
Узріли вже сьвяте проміннє!

Полинув їх віршинний зір
В будучі людскости простори
І радістю зачаренів:
„Нема царів, нема катів,
Нема принятих на ланцях
Царської ласки вірних неїв!
Нема сліпого великана
Закованого в ясну збрую,
Що батька та братів мордує:
На розказ деспота — тирана;
Немає тюрм переновнених
Борцями за свої права,
За слово вольнес, нема
Тяжких кайданів, ні зморених
Робітників кровавим трудом,
Ні дармоїдів, що гниють
На оргіях, та програють
Кровавицю здобуту людом:

.

А люди, люди лиш живуть
На вольній, веселій землі:

Вже брата з братом не городять
Ненависти старі плоти!
На спільній ниві спільний труд
Незнані овочі їм родять;
І мати весело деліс
На трудн любує дитину:
Ї журба вже не вялить:
„Що їстоньки ти будеш, сину?“
Росте щасливе покоління,
І мов сонце на весняні квіти
Науки сьвітить му промінне,
.Лиш в серцях молодих горить
.Любов як від віків горіла,
І поета пісня гомонить
Як з первовіку гомонїла,
І в пісні згадають народи
Нової героїв свободи...

ІВАН ФРАНКО.

РОЗВИВАЙ СЯ, ДУБЕ!

Розвивай ся, ти високній дубе,
Весна красна буде,
Розпадуть ся пута віковії,
Прокинуть ся люди.

Розпадуть ся пута віковії,
Тяжкії кайдани,
Непобіджена злими ворогами
Україна встане!

Встане славна мати Україна
Щаслива і вільна,
Від Кубаня аж до Сяна річки,
Одна — нероздільна.

Зникнуть межі, що помежу-
вали

Чужі між собою,
Згорне Мати до себе всі діти
Теплою рукою.

Діти мої, діти нещасливі,
Блудні спротятя,

Годіж бо вам в сусід на услужі
Свій вік корогати.

Чи ще мало та ви наслужились

Москві та Ляхови,

Чи ще мало та ви наточили

Братерської крові.

Пора діти, пора поглядіти

До власної хати,

Щоб газдою, не слугою

Перед сьвітом стати.

Розвивайся, ти високий дубе,

Весна красна буде,

Гей, вставаймо, єднаймося

Українські люди!

Єднаймося, братаймося

В товариство честне;

Чей братерством, щирими тру-
дами

Вкраїна воскресне!

О. ОЛЕСЬ:

Хто зберіг любов до краю
І не зрік ся свого роду,
Той імям не вмере ніколи
В спогадах народу.

Хто поїв як струмень землю
І не згинув в морі,
Шепотіти муть про того
В літі квіти — зорі.

Хто угледів в час безчася
Сонце крізь тумани,
Той для люду рідним батьком
І пророком стане.

Хто зберіг любов до краю
І не зрік ся роду,
Тільки той віддав всю душу,
Все, що міг, народу.

КОРНИЛО УСТЯНОВИЧ.

ПРОКИНЬТЕ СЯ!

Прокиньте ся!...

В останній раз

Зоря займаєть ся для нас

І будить всіх — і до життя

І праці і борби нас кличе!

В останній раз!

Дивіть: усі народи братні

Купають в поті зною лиця

І плодом праці благодатним

Вже крешуть жизнь собі нову,

І бистрою, безпечною ходою

Снішать на волю золоту.—

А тільки ви одні, одні

На скверній постели рабства

Качаєтесь лїнівi в сні,

І кленете пророкови,

Що вас збудив до жертв і до жи-

тя,—

І дончете нетямущі свій цвіт,
Котрий від кілька соток літ
Аж нині розмаївсь з весною —
Сумною, тихою красою.

Оттак-то власними руками
Ви гребете нам всім могилу,
І необачні кличете
Невідразиму смерти силу
На землю й на людство своє.
О, стямте ся! дивіть: по ній
Іде у слід розпука й гнів
І дій грядущих суд страшний—
І прокління внуків і правнуків!

Прокиньте ся!

Усі віки нас кличуть:

Прокиньте ся!

Могили вас взивають;

І вся земля від ставищ Пинська
дичи

До закарпатського розмаю,—
Він до Дону Св'ятославича
До Сяну й тихого Буга,

Кидає скибу вам у вічи,
Ситну і потом і сльозою
І сьвятою мучеників кровю.
Глаголючи: Прокиньте ся!
Прокиньте ся, раби Хозарів,
Раби покірнії Варяг,
Раби Оварів і Болгарів,
Все гнетені на всіх віках!
Прокиньте ся, раби Половців,
Підданії Ляхів, Литовців,
Підніжже Німців й Москалів!
Прокиньте ся! Опам'ятайтесь!
В останнє: голову зведіть,
Житє: в останнє захищайте —
І честь народну бороніть!
Нехай старі богатирі,
Нехай катовані діди,
Нехай же многі слави дни,
І ляцькі ломані присяги,
Тюрма, Сибір і кнут Варяга,
Чеснота і батьків гріхи
І нинішні лїнівi дни,

З усіма кривдами, усіми
Нехай вам стануть пред очима!
І грянуть в душу вам громами,
І незтертими краєками
Нехай там образ свій кровавий
Огняним долотом заріють!
Тоді займеть ся нам душа
Пекучим болем величавим,
Й огнем пречистим блисне вся
Свободи, просьвіти, слави.
Тоді, як жизнь полюбите,
Те безгаланнее житє
Народу свого, і з чола
Зітрете сьміло ви гідке
Пятно покірного раба
І станете плечем поуз плеча
За правду й волю разом всі,
І працею просьвіти зажжете
В народі огні всі благі;
І зацвите він щедротами
Помежи рідними братами —
І здвигне вам в своїх серцях

Нерукотворний пам'ятник,
Котрого не зруйнує враг
І не затре сотенний вік;
Пам'ятник влячності народу
За жизнь, просьвіту і свободу.

НАДСОН:

Друже — брате сумний, брате
змучений мій,
Хтоб не був ти, з журби не хи-
лисьь:
Най неправда і зло люд кату-
ють німий,
Нехай сльози кругом розлились,
В потоптанню, в нарузі сьвятий
ідеал,
І струмками невинна йде кров:—
Вір: настане пора і загине Ваал,
З неба вернеть ся сьвітла любов!

СЬМІЛО ДРУГИ!

(Боевий марш)

Сьміло, други! Не цурайтесь
 Волі своєї часу!
 Рідну Україну спасайте,
 Честь і свободу свою.
 Як нам умерти прийдесть ся
 По сірих казармах, тюрмах,—
 Местник новий підійметь ся
 На наших збілілих кістках.
 Най нас у тюрми саджають,
 Най нас рубають у пень,
 Най у Сибір вислають,
 Ми всі тортури знесем!
 Як нам... і т. д.

Ю. ФЕДЬКОВИЧ:

Що я люблю, в що вірую,
 на що надіюсь?
 Я люблю мою Русь-Україну;
 Я вірю в її будуччину;
 В тій надії я живу й умру.

ДУМКА.

Ти мені, моя Україно,
Як жити: так мила —
Хто тебе забрати може?
У кого та сила?

І моя ти, Україно
Як душа у мені —
І моя земля вся гарна
І ті води сині.

Хто візьме те небо й сонце,
Ту красу природи?
Хто візьме із серця спогад
Славних днів свободи?

Хто візьме минулу славу
І гори, могили,
Щобатьків козацьких наших
Порохи укрили?

Порохи батьків лицарських
Могила вкриває —
Та душа жива їх в мені,
Кров їх в мені грає.

Хто візьме твоє будуче
І в кого та сила —
Поки знаю, що живеш ти,
Україно мила?

Твої злидні і терпіння
Всі я відчуваю,
І тебе, сьвяту, неначе
Серцем обіймаю.

Поки ти мені Вкраїно
Як жите так мила —
Доти тебе мені взяти
Не знайдець ся сила!

О. ОЛЕСЬ:

На цвинтар сумно не ідїть,
В жалобі не ридайте...
Погляньте вгору на блакїть
І в нїй весну пізнайте.
Весна летить, весна шумить...
Розвійте чорні думи,
Ловїть весняні шуми.

Народ не вмер, народ живе,
Хвилює по Руїні,
І мова плеще і пливе
Річками по Україні.
Вона жива,
Вона співа,—
Чого-ж ви всі в задумі?
Кохайтесь в ріднім шумі.
Кохайтесь в шумі чарівнім,
Душею розцвітайте,
Несіть квітки й любистки в дім
І лави застеляйте.
Розвійте сум,
І пийте шум
І ждiть ясної долі,
Що рве колосся в полі.

ІВАН ФРАНКО.

СУПОКІЙ.

Супокій — сьвяте: діло
В супокійній часи.
Та як в час війни та бою
Ти зовеш до супокою,—
Зрадник або трус єси.
Бо коли народи в згоді
Враз працюють, щоб природі
Вирвать тайну не одну,
В тьму життя влить сьвітла до-
силь,—

Горе тому, хто підносить
Самовільную війну.
Та коли в робучу пору
В нашу хату і комору
Закрадаєсь лиходій,
Щоб здобуток наш розкрасти,
Ще й на нас кайдани вкласти,
Чи й тоді сьвятий спокій?

СТ. РУДАНСЬКИЙ.

❧ ДО УКРАЇНИ. ❧

Україно, Україно,
Моя рідна мати!
Чи ще довго над тобою
Будуть панувати?
Чи ще довго кривавицю
Будуть з тебе пити,
Та діточок твоїх бідних
В кайданах водити?
Твоя слава — у могилі,
А воля — в Сибірі.
От, що тобі, матусенько,
Москалі зробили!
Гукниж, гукни, Україно,
Нещасная вдово!
Може діти на твій голос
Обізвуться знову!
Може знову розв'яжуться
Зв'язані руки,
Може знову брязчати муть
Козацькі шаблюки!

Може військо запорозьке
Як море заграє,
А дівчина, як і перше,
Пісню заспівас!
Тоді вже нас не забудуть
І московські внуки,
Бо кров за кров катам нашим
І муки за муки!
Гукни-ж, серце Україно,
Та тільки скорійше,
Бо чим далше ссуть кров нашу
Все більше та більше!

— — — — —
ІВАН ДОРАНОВИЧ.

МОЛИТВА
ЗАМОРСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Боже Великий, ми Тя благаєм:
Русь-Україну спасай, спаси.

Просьвіти люд наш,
Що так покійно
В темноті гветь ся
Довгі часи.

Ми мольби шлемо до Тебе, Боже,
Ти є могутий над царів всіх,
Щоб ми бороть ся
Вже раз зачали
Всі за одного,
Один за всіх.

Щоб ми пізнали, що в злуці сила,
Щоб ми горнулись в один табір
На голос Руси
Неньки України
Під її синьо-
Жовтий прапор.

Тож Тя благаєм, Боже Великий,
Й не перестанем ту в чужині,
Аж ворог згине
Руси-України,
Аж сонце зійде
У вітчизні.

ОЛЕСЬ.

 ПРОКЛЯТТЄ.

Прокляттє, рознач і ганьба!
 Усю пройшов я Україну,
 І сам не знаю, де спочину,
 І де не стріну я раба.
 Зректись себе, забудь імя,
 Всесвітнім соромом покритись,
 І, не соромлючись, дивитись,—
 Се дійсність, сон?—не знаю я...
 О, краю рабський, скільки сліз
 Було в мені... і ласк. і втіхи...
 Які чудові трави — ліки
 Для ран твоїх в собі я ніс.
 Ти п'яний став... А я горів,
 Душа ставала крем'яною,
 І не слова тепер спокою,
 А іскри креше з неї гнів.
 І їх, як зерна, кину я
 В твоїх полях, стінах і луках,
 І, може, ти в пекельних муках
 Згадаєш згублене імя.

МСТИСЛАВ РУС.

Наш прапор.

Прапор Русси повіває
 Сино-жовтий, злотом тканій,
 А на нїм завіт сіяс
 Мономахом ще нам даний.
 Гей, єднаїтесь рідні діти,
 Бо в єдності наша сила —
 Єдність може лиш злучити,
 Що незгода розлучила.
 На прапорі герб сіяс,
 Злотий лев у синім полю;
 До борби він нас взиває
 За Україну і за волю.
 Під прапор сей поспішаймо,
 В нїм надія наша, сила,
 Ним скріпившись, здобуваймо
 То, що з рук батьки пустили.
 Най незгода пропадає!
 Дружно, в купі, брат при брату
 Сьміло всяк най виступає
 Боровити рідну хату.

Рука в руку, сердак з фракком,
 Не встидаймось свого рода,
 А засяє Русь, мов маком,
 Цьвітом рідного народа...

М. ВІКОНСЬКИЙ.

КОЛИСЬ...

І прийде час... Задзвонять дзвони,
 І в нашій вольній Україні
 Зрадіють вольних міліони,
 Засьвітить сонце на руїні.

І брат обійме друга, брата,
 І на Вкраїні без кордонів
 Зустрінуть люди Волі сьвято,
 Під небо вдарить голос дзвонів,

І вольним волю оголосить
 І люди заживуть мов в раю.
 А нині?... Раб кайдани носить,
 В тяжкій неволі умирає.

С. ГРЕГОРЧИЦ.

✪ ЗА РІДНИЙ КРАЙ. ✪

Буя на вітрі хоругов
 І кріс заряджений готов,
 І меч нагострений.
 У жменю кріс, при боці меч,
 Прийшов день мести нарешті,
 Ура! в скажений бій!

Сьвята в нас ціль, наш гурт сьвя-
 тий!

Се-ж нас зове в завзятий бій
 Народ наш, край, рідня!
 Непоборимі ми нічим,
 Неустрашимо, сміло йдім
 Туди, де кров, борня!

Прощай єще раз дорогий
 Наш краю, поки підем в бій,
 У битви некло те.

Працай ріднонько! в сю мить..
 Згадать про тебе—кров кипить,
 Завзято: в нас росте.

Немов орел гніздо й рідню,
 Так край перед недолею
 Ми хочем боронить!

І наче сила громова
 Столітні дуби розбива,—
 Так ворога розбить!

Тож у перед, юнацький рій!
 За край, родину в лютий бій
 Між вражії ряди!

З нас кождий є герої — юнак,
 Най впаде третій, другий всяк,
 Щоб тільки край снасти!

з словінського переклав
 КОРНИЛО ЗАКЛИНСЬКИЙ.

М. ЗАГІРНЯ.

ДО СЕСТЕР УКРАЇНОК.

Чи чуєте, сестри Українки,
 Що каже нам рідний наш край:
 „Зростив я діточок: тепер кожда
 До спільного діла ставай!“

Ви знаєте, сестри, те діло.
Те діло, що з давна над ним
Працюють брати Українці...
Чи-ж ми не пособимо їм?

Не вже-ж і тепер не пособим
Ми їм у тяжкі сі дні,
І вкупі із ними не станем
За рідний наш край до борні?

Завдання велике, святе,
На нас накладає наш край:
І кожда з нас щиро й охотно
До сего береть ся нехай!

Ми мусим, щоб силу відняти
Із рук у своїх ворогів
Зростити дочок Українок
І щирих Вкраїнців-синів.

Отсе буде тая заплата
Що в нас вимагає наш край.
Так нумо-ж до праці! І кожда
Всю силу на неї віддай.

ШКОЛИЧЕНКО.

❧ ЕЛЕГІЯ. ❧

Чого мені лякатись смерти,
За що на неї нарікать?
Я знаю — всі повинні вмерти.
І мусять завжди вмирать.

Житє і смерть не мають краю!
Але-ж душа моя сумна,
Земля милїйша їй від раю,
За неї все віддасть вона!

Душа не прагне супокою.
Їй любо там, де люд кипить,
Де радість змішана з тугою,
Де дяжко жить і любо жить!

Де з блакиту витає сонце,
Мигтять привітні зірки,
В невідоме, химерне віконце
Заманює надія всі віки.

Де люд, як море те філюс,
Рвучись до кращої мети,
Де від запалу кров бушує,
Де кождин мусить гніт нести.
Де будуть краще жити люди,
А з ними й край мій дорогий.
Але-ж... тоді мене не буде,
Я буду спать в землі сирій!

Нещадний час зітре в руїни
Нікчемний слід життя мого,
І кращого життя України,
Я не побачу вже його!

О, Боже мій! О любий краю,
Моя вітчино чарівна!
В тобі-ж тоді, мій тихий раю,
Цвистиме кращая весна.

Тоді в веселій, кращій долі
Співати-ме сімя твоя,
Але-ж пісень тих—згуків волі--
Не вчую я — не вчую я!

О, Боже правий, дай надію,
 Дай сподіваннячко мені,
 Що я хоть духом не зотлію
 В далекі ті, у ясні дні.

Що привіта хоть дух України
 В тому веселому раї,
 І за гірку життя годину
 Уиить ся радістю її!

О. ОЛЕСЬ.

● НЕХАЙ! ●

Нехай, як грім, гудуть гармати,
 Нехай п'яні є все в чаду,—
 Я в полі буду сам стояти,
 Шаблі ворожі відбивати
 І, може, ранений впаду,—
 А в стан ваш мертвий не піду!
 О, не лякайте! В мене крила,
 В крові—огонь, в душі—любов,
 На що я вам? вас в стані сила,
 Не звіть мене! ваш стан—могила,
 І в ваших жилах біла кров.

О. ОЛЕСЬ.

НЕ КВІТНИ ВЕСНО.

Ой, не квітни весно,—

мій народ в кайданах,
Мій народ в задумі,
Очи його в струмі,
Серце його в ранах,
А життя в туманах.

Ой, не квітни весно,

пишними квітками,
Бо народ мій встане,
Розібе кайдани,
Вкриє сьвіт димами,
А поля тілами.

Ой, не квітни весно:

глянь — надходять хмари,
Тугою чорніють,
Гнївом червоніють...
Ой, ті хмари — кари!..
Бійтесь, яничари!

ГЕЙ, ІЗГАДАЙТЕ!

(На голос: Гей не дивуйте...)

Гей ізгадайте, брaтя Вкpaїнці
 Чим ми у сьвітї бували,
 Як волю нашу, волю народню
 Всі ми гуртом рaтували?

Гей ізгадаймо, знову встaваймо:
 Рідний народ у неволі.
 Будем боротись та працювати
 Щоб нам здобути ся волі!

Воля, просьвіта, рівність, бра-
 терство,

Збудять ізнов Україну,—
 Будем за неї, брaтя, стояти,
 Будем стоять до загину!

Нас не злякають муки й кайда-
 ни,

Правда є дуща за муки!
 Даймо-ж на працю для України
 Серце і розум і руки.

ОЛЕСЬ.

ДУША МОЯ.

Душа моя не знає більше гріз...
І грім замовк, і хмара розпли-
ла ся,
І там, де кров колись лила ся,
Тепер дзюрчить струмок із сліз.
Мовчать руїни, сонце сяє,
І білий стяг примиря має.
О, ні! о, ні! Розбитий храм
Встає живий в моїй уяві
І кличе знов в бої кроваві
Помстити лютим ворогам,
Зове мене з труни гнилої
Блиснуть мечем і впасти в бої.
І я з землі підводжусь знов,
І знов в мені огонь палає,
Одна рука меча тримає,
Друга спиня червону кров,
Як сокіл, б'єть ся серце хворе,
І сил в мені буяє море!

ОСИП МАКОВЕЙ.

УКРАЇНСЬКИМ МУЧЕНИКАМ.

Коли знов на весні зацвітуть фіялки,
 Ми покійників щирих забудем.
 Ми не підем на їх мовчазні могилки,
 Поки волі живим не добудем.

А лягло їх у люті часи тисячі
 На полях та на горах сьвітами,—
 Та нехай їм співають сичі у ночі,
 Ми ще маєм розправу з катами!

Коли знов зацвітуть фіялки на весні,
 Не пропаде ще слід по руїні,—
 Не пожежі страшні, а просьвітні огні
 Ми ширити-мем по Україні.

Оживати почнуть, працювати
 почнуть,

Поневолені городи й села
 І прибиті серця до життя сналахнуть
 І знов стане громада весела.

А потім зацвітуть на весні фіялки,
 Ми забудемо давню недолю
 І згадаємо з жалем дорогі могилки
 Всіх борців, що погибли за волю.

Заквітчасмо їх, заспіваємо їм
 Великодних пісень за їх муки
 І подякуєм щиро: Спасибі вам всім!
 Не забудуть вас внуки і правнуки...

ІВАН ФРАНКО.

РЕКРУТ.

Муштруй ся, рекруте небоже,
 Слізми оружє обливай!
 Хились, корись, а тільки, брате,
 Оружя з рук не выпускай.
 Учись владати ним, учи ся
 Стрїляти цїльно і в лице
 Безстрашно смерти заглядати:
 Важкого бою час іде.

Приїдешь за правду твердо стати
Хлоп в хлопа і плече в плече,
Приїдешь на ворога стріляти
І кров рікою потече.

На віковичную неволю,
Понижен: і гнет твердий,
На зло, що наче гадь несити
Ссе кров із людскости грудий.

Приїдешь стріляти — і не одному
Житє покласти в боротьбі.
Учи ся, рекруте, хоч прикро
Нераз приходить ся тобі!

Учись, щоб був ти сильним мужем
Ік засвітає день новий!
Учись, щоб в ряд ти став готовим,
Ік крик роздасть ся боєвий!

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

ВІДМОВА.

Не на те ми боротись ставали,
 Щоб тепер помирити ся нам,—
 Бо для нас помирити ся — значить
 Уклонитись ізнов ворогам!
 Бо для нас помирити ся — значить
 Се зрікти ся того, чим живем
 І признати, що правда то — сила,
 Що панує з мечем і огнем!
 Бо для нас помирити ся — значить
 Зрадить рідній коханій наш край!..
 Не на те ми ставали до бою
 І не тим він скінчить ся нехай.
 Ні! Борімось з останньої сили,
 Ні! Борімось і в день і в ночи
 На шляху, на степу, серед лісу,
 Що хвилини на бій стаючи.
 Ні! Борімось за кожен ми ступінь.
 Кожен клантик своєї землі,
 Щоб не знали спочинку у бою
 За свій край ні старі, ні малі.

Не мирити ся нам тепер треба:
 Хто до згоди,—той зрадить свій край.
 Поки ворог впаде, ні єдиний
 Доти бою не кида нехай!

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ:

Я плакав у сні, мені снила ся мрія,
 Десь ніби я пташка, лечу уві сні —
 А долом сля Україна красками,
 Красуєть ся вольна, своя, у весні!
 Я з радости плакав у сні...

Я плакав у сні, мені снила ся слава.
 Десь ніби я в трумні, сьмію ся у сні,
 А там на горі Україна співає,
 Весь сьвіт після Неї складає пісні—
 І ревне ридав я у сні!

Проснув ся я в сльозах і ревне
 заплакав,
 Всі люди побачать, здавалось мені—
 Вільну Україну! А я що невольник!—
 Останній невольник—умру на весні...
 І хлинули сльози рясні!

О. ОЛЕСЬ.

* * *

Нести ся-б плачу, летіти-б крику,
 Серця огняні на частки рвать,
 Розколюхать би пустелю дикую,
 Усіх під прапор один зібрать,—
 І кинуть мертві піски, каміння
 І вніти-б з ночі у сьвітло дня,
 Де тонуть луки в морях проміння
 Де буйна тирса шумить, буя...
 І жити-б повно, і жити-б вільно...
 Чом же з проклятем ми терпимо?!
 Ах, ми конаєм в муках подвійно:
 Раб перед нами цілує ярмо.

О. ОЛЕСЬ.

МОЯ УКРАЇНО ПРЕКРАСНА!

Для всіх ти мертва і сьмішна,
 Для всіх ти бідна і нещасна,
 Моя Україно прекрасна,
 Пісень і волі сторона.

Поглянь: народ твій—раб з рабів,
 Чужими й рідними забутий,
 Гніє віки в недолі лютій
 І віру в долю загубив.

О, дух України орел!
 Дух вільний, сьмілий і високий,
 Злети, зтурбуй цей мертвий спокій
 І влий життя з своїх джерел.

Мовчиш? Заснув? Ганебно спи...
 Ні, певно ти поліг в курганах,
 Бо ти не зміг би бути в кайданах,
 Як невольники — раби...

Ти, дужий в вільности своїй,
 Розніс би хмари і тумани,
 Розбив би всіх неволь кайдани,
 Розбив би... чусш, краю мій?!...

АННА СУПРУНЕНКО.

ВСТАВАЙТЕ.

Ви, що терпіли від віку до віку,
Ви, що терпіли без міри, без ліку,
Час вам вставати,
Кайдани скидати,
Волю дістати.

Вас пригнітило і ви похилились,
Та чи кому ви рабами вчинились?
Більш не скоряйтесь,
До бою збирайтесь,
І прокидайтесь!

Сила й завзяття най вас не кида,
Правда за вами, ваша й перемога;
Не підлягайте,
Часу не гайте,
Вставайте!

Темнеє царство скоріше руйнуйте,
Світло нове на руїнах будуйте.
Тоді мовчати!
Час вже повстати!
Бій розпочати!

КОРНИЛО ЗАКЛИНСЬКИЙ.

ПІСНЯ БУДУЧЧИНИ.

На злотім престолі, уся в авреолі
 Могутности, щастя і волі
 Сяє: Україна — мов сонце єдина
 В любови — збратанню Україна.

Вже громи не грають грізні
 й гурагани —

Немає кайданів, насилля нема,
 На землю зринає безсмертна весна.

По світі лунає не луна кровава,
 А України слава
 Лунає від краю до краю.

Ту славу голосять сніжеві дзвони,
 Що в тисячні тони ударили враз —

Співає, радіє усе по Кавказ.
 Як золото щира пісня могутніє,
 Народ бо яснє
 У сяєві вічного мира.

На злотім престолі, уся в авреолі
 Могутности, щастя і волі
 Сяє Україна, мов сонце єдина
 В любови, збратанню Україна.

ПОХОРОННИЙ МАРШ.

(Співає ся на похоронї або на гробї
мученика --- героя.)

Ви жертвою в бою завзятім лягли
З любови до свого народу,
З нього віддали ви все, що могли:
Житє своє, честь і свободу.
Нераз ви томпили ся в тюрмах сирих;
Нераз вас жорстоко судили
Ворожі кати і в кайданах важких
На муки, на смерть вас гонили.
Ідете потомлені, брязкіт кайдан,
Заковані ноги і руки,
Та дивитесь гордо, спокійно вперед,
Де встє ся шлях вашої муки.
А сонце горяче так страшно палить,
Виснажус: всі ваші сили.
І споминасте тих, що до вас
Так само сей шлях проходили.
Від сонця кайдани печуть вас огнем,
Гадюкою впили ся в тіло,

І канас, землю обагрус кров
 Із ран, що зелізо роз'їло.
 А деспот ширс в палаті своїй,
 Тривогу вином заливає,
 Та ось на стіні вже зловіща рука
 Свої страшні букви ставляє:
 Повстане народ і свободу собі
 Здобуде. прожене неволю!
 Прощайте-ж, брати — ви свій чесно
 пройшли
 Геройський шлях бою за волю...

ОЛЕСЬ.

❧ ДОКИ? ❧

Доки ви будете ждати, камяні,
 Доки, отруєні, будете спати?!
 Встаньте! давно проспівали півні,
 Небо вбіраєть ся в ранішні шати,
 Схід червоніс в кривавім огні.
 Кличте й калік і дітей понесіть,
 Станьте вгорі на зруйнованих мурах,
 Землю сьвятую сльозами зросіть...
 Тихо заграйте на рідних бандурах,
 Небу свої каяття принесіть.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

ГРОБИ НЕВИННИХ.

Гроби невинних мучеників риють
Щораз густішше наш бідний край;
Від сліз і зойків буїні трави ниють,
На серце люду паде одчай.
Від сліз і зойків буїні трави ниють,
З грози і жаху червоніють зорі,
З хрестів зростає безкрай лісів;
А ми поникли в смутку і в покорі
Та ждем на ласку скажених псів.
З грози і жаху червоніють зорі.
А пси давлять ся нашими кістками
І кують зеліза нових оков...
І зойки люду бють ся небесами,
Та вічно ллєть ся невинна кров.
А пси давлять ся нашими кістками.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

ЗАЩО ТЕБЕ СКАТОВАНО?

Защо тебе скатовано, мій люде,
І слямялено невинною кервою?
Чого твої могучі, вольні груди
Придавлено гранітною скалою?

Що ти плекав в душі огонь Тіртеїв
І не ставав до злобного совіту?
Що ти боров ся за слабих пігмеїв
І сїяв кости по цілому сьвіту?

Народе, встань! Двигни ся гей лявіна
І грянь собою, щоб озвались гори!
Нехай зірветь ся в бій ціла Україна
І скине пута немочі й покорн.

Най ворог знає, що козацька сила
Єще не вмерла під ярмом тирана;
Що кожда наша стенова могила
Се наша вічна, непімщена рана...

ІВАН ФРАНКО:

Тяжко, важко вік свій коротати
У незнання сумерці німім
І хилитись і в ярмі стогнати,
До могили простогнати в нім.
Тяжко, важко вік цілий боліти,
І на знати навіть, де болить;
Мучитись у горю, а не вміти
Того горя ні крихточку вменшить.
А ще тяжше: бачити всю муку,
Знати добре жерело її,
Але не могли подати руку
Тому брату, що так стогне в тьмі.
А ще тяжше горячо бажати
Волі, правди, братньої любови,
Шарпнатись у пугах, гризти крати,
А на волю встати не могли...

О. ОЛЕСЬ.

ПОГРЕБНА ПІСНЯ.

Най дуні, що повні печалі і сліз,
В погребню пісню зіллють ся,
Най пранори нані похилють ся
скрізь.

І голови журно нагнуть ся...

На траурних марах у сні забуття
Лежать невмеруці герої,
Не сьвітять ті зорі, що гріли життя,
Не сяють в нескінченім бої.

Як леви боролись вони за народ,
За правду народнього діла,
Життя їх стрівало тернами негод,
А смерть їх безсмертєм зустріла.
Як тяжко, як журно без вас, дорогі,
Як пусто і сіро усюди...

Тремтїть же, тікайте, кати-вороги,
Бо смуток в нас німсту розбудить.
Клянем ся ми всі, що за вас помстимо,
Всі ваші злочинства згадаєм,

Яке надівали на край ви ярмо,
 Як тяжко знущались над краєм!
 Клянемся ми всі, що народ розкусм.
 Всі здійсним святі заповіти
 І волею край свій, як сонцем, заллєм.
 Щоб міг він і другим зоріти.

.

У землю спускають ся труни сумні.
 Мішають ся звуки з сльозами...
 Чи чути вам, браття, пісні жалібні.
 Що вчора співали ще з нами?

.

У землю спустили ся труни сумні.
 Змішались з сльозами пісні жалібні...

СТЕФАН РУДАНСЬКИЙ.

ПІСНЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Гей, братя козаки, сідлайте но коні!
 Черкніть для охоти вина.
 До боку шаблюки, на руки повіддя.
 На ноги сталльні стремена!

Не гнути нам шиї, козацької шиї
Під тяжким, залізним ярмом,
Не нюхати диму козацького краю,
Що всть ся над нами кругом!

Чи не та в нас сила, що в батьків
була?

Не тая шаблюка у нас?

Чи в нас нема конії на стінах
широких,

Чи вуголь на люльці погас?

Нехай наші коні на чистому полі
Тріннуть ся і враз заіржать!

Нехай наші братья молоді козаки
На чистес поле біжать!

Нехай знову брязне шаблюка
стальная

В козацьких залізних руках!

Нехай знову ляжуть ворогові кости
Могилами в наших степах.

А люлька-голубка нехай не згасас,
Палїть вражі замки кругом!

Нехай ворог знас, по вік памятас—
Знуцати ся над козаком!...

З М І С Т.

	стор.
1. ПЕРЕДМОВА	2
2. КАТЕХИЗМ УКРАЇНСЬКОЇ ДИ- ТИНИ. М. Соломка	3
3. РІДНА МОВА. С. Воробкевич	4
4. У НАУЦІ, У РОЗРАДІ. Ю Федь- кович	5
5. НАША МАТИ	6
6. УЧИТЬ СЯ. Т. Шевченко	8
7. ДЕ НАЙДЕТЬ СЯ СИЛА. К. За- клинський	9
8. НАШ КРАЙ	10
9. ЛЮБИЙ КРАЙ. П. Панченко	11
10. ДУМКА. У. Кравченко	12
11. ЗНАЄШ, ДИТИНО?. М. Козоріс ...	13
12. УКРАЇНІ. М. Лукинюк	14
13. ПІДУ... Ф. Коковський	16
14. БЕРЕЖИ! Ф. Мисько	17
15. МОЯ ЛЮБОВ. І. Франко	18
16. НА ЧУЖИНІ. С. Воробкевич	19
17. МОЯ ВІРА. М. Чернявський	22
18. НАРОДНИЙ ГИМН	23
19. В ПОХІД! П. Куліш	25
20. ГЕРОЇ. Ф. Мисько	27
21. ДО ПРАЦІ. Б. Грінченко	28
22. УКРАЇНА. Олесь	30
23. СЪВЯТИНЯ. П. Куліш	31

	стр.
24. ЗА ВКРАЇНУ. У. Кравченко	33
25. РЯДИ БОРЦІВ. М. Віконський	34
26. РІДНИЙ КРАЙ. Г. Чупринка	35
27. ВСЮДИ ПІВЕЧИТЬ СЯ ПРАВДА. І. Франко	36
28. МОЇЙ СЕСТРИЧЦІ. М. Кольчанен- ко	38
29. ГРАНИЦЯ. Олекса Ка	38
30. МЕНІ ОДНАКОВО. Т. Шевченко	40
31. ДО ТОВАРИША. П. Грабовський	41
32. НЕ ПОРА! І. Франко	42
33. ВІЧНИЙ ЦАРОДЕ! В. Пачовський	43
34. БЕРЕЖИ МАЄТОК. І. Франко	44
35. ГАСЛО БОРОТЬБИ. О. Олесь	45
36. СВИТАЄ. Олекса Ка	46
37. РОЗВИВАЙ СЯ ДУБЕ! І. Франко	49
38. ЛЮБОВ ДО КРАЮ. О. Олесь	51
39. ПРОКИНЬТЕ СЯ! К. Устиянович	52
40. ДРУЖЕ-БРАТЕ! Надсон	56
41. СЪМІЛО ДРУГИ!	57
42. ДУМКА	58
43. НА ЦВИНТАР СУМНО НЕ ЙДІТЬ. О. Олесь	59
44. СУПОКІЙ. І. Франко	61
45. ДО УКРАЇНИ. С. Руданський	62
46. МОЛИТВА ЗАМОРСЬКИХ УКРА- ЇНЦІВ. І. Доранович	63
47. ПРОКЛЯТТЄ. О. Олесь	65
48. НАШ ПРАПОР. М. Рус	66
49. КОЛИСЬ... М. Віконський	67

	стр.
50. ЗА РІДНИЙ КРАЙ. С. Грегорчіц .	68
51. ДО СЕСТЕР УКРАЇНОК. М. Загір- ня	69
52. ЕДЕГІЯ. Школиченко	71
53. НЕХАЙ! О. Олесь.....	73
54. НЕ КВІТНИ ВЕСНО. О. Олесь	74
55. ГЕЙ, ІЗГАДАЙТЕ.....	75
56. ДУША МОЯ. О. Олесь	76
57. УКРАЇНСЬКИМ МУЧЕНИКАМ. О. Маковей	77
58. РЕКРУТ. І. Франко	78
59. ВІДМОВА. Б. Грінченко.....	80
60. Я ПЛАКАВ У СНІ. В. Пачовський	81
61. НЕСТИ-Б СЯ ПЛАЧУ. О. Олесь... ..	82
62. МОЯ УКРАЇНО ПРЕКРАСНА. О. Олесь	83
63. ВСТАВАЙТЕ. А. Супруненко	84
64. ПІСНЯ БУДУЧЧИНИ. К. Заклин- ський	85
65. ПОХОРОННИЙ МАРШ	86
66. ДОКИ? О. Олесь	87
67. ГРОБИ НЕВИННИХ. П. Карман- ський	88
68. ЗА ЩО ТЕБЕ СКАТОВАНО. П. Карманський	89
69. ТЯЖКО, ВАЖКО. І. Франко	90
70. ПОГРЕБНА ПІСНЯ. О. Олесь	91
71. ПІСНЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО. С. Ру- данський	92
72. СПІВ СЕЛЯН. В. Пачовський.....	94

ПЕРША УКРАЇНСЬКА -:- -:-
-:- -:- КНИГАРНЯ В АМЕРИЦІ

видала своїм накладом

❧ слідуючі книжки: ❧

1. Оповіданє про Алї-Бабу і про со-
рок злодїїв, котрих повбивала
одна невільниця 20
2. Житє Ісуса Христа, з образками .. \$1.25
3. Рицар і смерть, казка..... 5
4. Казки за Жидів..... 10
5. Доля галицької сироти..... 5
6. Хлопська доля 5
7. Збірничок найкрасших пісень цер-
ковних для руського народа (зни-
жена ціна)..... 5
8. Казки за Циганів..... 10
9. Весела читанка з образками (зни-
жена ціна)..... 15
10. Гостина сьв. Николая, драматична
гра..... 10
11. Американець, веселий образ з життя
народу, зі співами 15
12. Мужичька доля, збірка оповідань
(знижена ціна)..... 5

Замовленя треба слати на адресу
власителя книгарні:

BASIL HRYSHKO,

439 N. Sixth Ave.,

SCRANTON, PA.

— ВИДАВНИЦТВО —
„Всеукраїнська Бібліотека“.

ДОСИ ВИЙШЛИ:

- Ч. 1. Всеукраїнський Катехизм часть 1.
ціна 10 ц.
Ч. 2. Українські народні заповіді — скон-
фіковано.
Ч. 3. Наші домагання (Вс. Катехизм ч. II.)
з ілюстраціями (друкує ся) ціна 5 ц.
Ч. 4. Україна. (друкує ся)
Ч. 5. Вибір патріотичних декламацій —
ціна 30 ц.

НЕБАВОМ ВИЙДУТЬ:

- Ч. 6. Козак Войнаровський на Сибірі —
історичне оповіданє.
Ч. 7. Гетьман Пилип Орлик.
Ч. 8. Самостійна Україна (Вс. К. ч. III.)
Ч. 9. Як дійдемо до визволення? (Вс. К.
ч. VI.)

Пошукуєть ся накладця
на дальні випуски. -:- -:-

Тимчасова адреса видавництва:

BASIL HRYSHKO

439 North 6-th Ave.

Scranton, Pa.